
Datum	Ansvarig tjänsteperson
2023-11-24	Anna Wallin

Anvisningar för handräckningsbegäran för personal inom Socialtjänsten

Denna anvisning är en bilaga till Regional vägledning avseende handräckning av polis och kriminalvård i samband med omhändertagande av barn och unga med stöd av LVU daterad 2019-06-11.

Handräckning

Handräckning av barn och unga är en process som innefattar minst tre parter; den unge, socialtjänsten, alt. tjänsteman på SiS-institution och polismyndigheten. För handräckning skall särskild handräckningsblankett, där behovet av polisens särskilda tvångsbefogenheter framgår, användas. Handräckning skall genomföras på ett för barnet/den unge tillfredsställande sätt. Socialnämnden har hela tiden under en pågående handräckning ansvaret för den unge. Nämndens tjänstemän eller någon annan för barnet stödjande person bör medfölja i samband med handräckning eller transport. I nämndens ansvar ingår att tillse att handräckning inte fortgår längre än det behövs.

I SOFS 1997:15 anges berörda parter skyldigheter och åtaganden i samband med en begäran om handräckning till läkarundersökning, placering eller återförande i vård med stöd av LVU.

Enligt SOFS 2011:6, kap 5 ska Socialtjänsten i sin verksamhet identifiera de processer som är nödvändiga för att samverka med annan myndighet ska fungera väl. Rutiner ska utformas på ett sådant sätt att den säkerställer att samverkan möjliggörs och säkerställer kvalitet i samverkan.

Sammanfattning

Socialnämnden kan i vissa fall få biträde av polismyndighet för att genomföra beslut. Biträde av polismyndighet gäller endast vid beslut om åtgärder enligt Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU 1990:52). I LVU, 43§ anges tre situationer då handräckning kan begäras:

- för att genomföra läkarundersökning
- för att genomföra beslut om vård
- för att efterforska, återhämta eller förflytta någon som är intagen på särskilt ungdomshem. SiS ansvarar då för handräckningsbegäran.

1. Läkarundersökning

Vid sådan handräckning bör enligt Socialstyrelsen företrädare för nämnden följa med, särskilt om det gäller yngre barn. Nämnden bör endast i undantagsfall utnyttja befogenheten att anlita polishandräckning i dessa fall.

2. För att verkställa beslut om vård enligt LVU eller omhändertagande

Endast då andra lösningar inte är möjliga och då polisens särskilda tvångsbefogenheter bedöms kunna behövs tillämpas.

3. För att efterforska, återhämta eller förflytta någon som är intagen på särskilt ungdomshem

Socialtjänsten ska rådgöra med den aktuella SiS- institutionen.

Socialtjänstens åtagande inför en handräckningsbegäran

- Innan skriftlig handräckningsbegäran till polismyndighet verkställs, ska socialtjänsten ha prövat behovet av handräckning i det aktuella ärendet.
- Socialtjänstens ska ha prövat om behovet av de särskilda tvångsbefogenheter som handräckningsinstitutet innefattar föreligger. Detta ska skriftligen anges och motiveras i handräckningsbegäran.
- Socialtjänsten ska i så god tid som ärendet/situationen medger meddela polismyndigheten behovet av handräckning.
- Socialtjänsten ska i möjligaste mån medverka vid verkställighet av handräckning eller tillse att någon annan som är till stöd för barnet är med (Socialstyrelsens allmänna råd, Föräldrabalken)
- På blanketten för handräckningsbegäran till polismyndigheten, oavsett tid på dygnet ange direktnummer till aktuell kontaktperson (vårdansvarig socialsekreterare, socialjour och/eller tjänstgörande politiker)
- Tillse att handräckningsbegäran är undertecknad av för uppdraget förordnad tjänsteman eller politiker

Polismyndighetens prövning av handräckningsbegäran

Polismyndigheten kan inte pröva lämpligheten av en framställan om handräckning, utan kontrollerar endast att framställan avser sådant förfarande som biträde ska lämnas till samt att den som begärt handräckningen är behörig att göra det. Det senare kan lämpligheten ske genom att nämndens beslut om förordnande eller delegation bifogas framställningen.

Avvikelsehantering och klagomål

En handräckningsbegäran som är processmässigt riktigt genomförd skall verkställas av polismyndigheten. Problem i samband med handräckning ska föranleda avvikelserapport internt och i de fall avvikelsen berör samarbetet med polismyndighet skall rapportering av avvikelse, missförhållande eller risk för sådan skyndsamt kommuniceras med berörd polismyndighet. Avvikelserapport görs under följande adress:

avvikelserhandrackninglvu@kfsk.se

En enskild person som anser sig utsatt för en felaktigt beslutad handräckning kan anmäla detta till respektive myndighet och/eller till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i dess egenskap av tillsynsmyndighet, eller till JO.

Skapad 2019-10-02, Reviderad 2023-11-24

För arbetsgruppen, anna.wallin@skaneskommuner.se